

Om instabiliteter i stabiliteten

Erik Lundberg har som nationalekonomisk vetenskapare en mycket sällsynt förmåga, nämligen den att vidarebefordra till läsaren en aktiv inlevelse i de problem han diskuterar. Hans böcker är utpräglad pedagogiska just i det avseendet att de påstående och förmodanden han gör nyanseras på ett sätt som stimulerar till kritiskt tänkande. Genom en medveten och självpåtagen vaghet lämnar han efter sig en läsare som rimligen bör vara bättre skickad att analysera och diskutera de mera jordnära ekonomisk-politiska problemen.

I det avseendet utgör hans "Produktivitet och räntabilitet" något av en höjdpunkt. Problemen kring det samspel som sker mellan kreditmarknader och företagets investeringar utgör säkerligen också ett ämnesområde, där den lundbergska analysmetodiken är ovanligt väl lämpad jämfört med de mera hårt formaliserade genomgångar som annars är vanliga inom nationalekonomin.

Till de karaktäristiska egenskaperna i detta skrivsätt hör också att de empiriska beläggen för vad som sägs hålls vid ett minimum. Här har en utveckling skett från "Konjunkturer och ekonomisk politik" där dåvarande "chefen för Konjunkturinstitutet" mera ivrigt redovisade mängder av såväl data som referat från den ekonomiska teorin. (Även om också i denna bok de uppgifter som redovisades var ovanligt meningsfulla).

Med den nu på engelska utkomna boken **Instability and Economic Growth** (Yale University Press, 1968, 433 s, pris \$2.25) kan denna utveckling sägas ha fått sin fortsättning. Bokens första syfte synes vara att söka vidarebefordra inlevelse i och förståelse för ett problem — inte att redovisa några nya rön varken på det empiriska eller det teoretiska området.

Just i de avseenden man kan se Erik Lundbergs främsta förtjänster som ekonomisk skribent kan andra läsare lika gärna finna honom ytterst påfrestande. Ett oroväckande stort antal sidor är skrivna i det uttalade syftet att påvisa att något bestämt inte kan sägas om vad som är de verkliga orsakssambanden i ekonomiernas sätt att fungera. Denna vetenskapliga masochism blir inte mindre irriterande av att Lundberg briljerar med sin och den nationalekonomiska vetenskapens oförmåga att svara på väsentliga frågor.

Läggs därtill att det problem han behandlar under senare tid, genom frånvaron av allvarliga konjunkturstörningar, betraktas som mer eller mindre ointressant och därigenom "ute" i den vetenskapliga diskussionen, skulle den elake recensenten kunna konkludera att det handlar om en ganska oväsentlig bok. Något av sanning skulle ett sådant omdöme antagligen innehålla — särskilt om man använder Lundbergs tidigare produktion som jämförelsenorm.

En sådan slutsats skulle dock vara långt ifrån rättvis. I själva verket är boken fylld av intressanta och tankeväckande iakttagelser. Två sådana får i denna anmälan ange något om vad verket handlar om.

Den första gäller Lundbergs diskussion om vad som skilde mellankrigstidens mera instabila ekonomiska utveckling från efterkrigstidens. Inte minst de stora skillnaderna mellan 20- och 30-talen vad gäller arbetslöshet, utrikeshandel och ekonomisk utveckling blir alltför lätt bortglömda i Sverige där utvecklingen var betydligt mera jämn än i flertalet länder.

I de olika länderkapitlen diskuteras vidare efterkrigstidens instabiliteter (definierade som avvikelser från en normalt möjlig utvecklingstrend). Avsikten är att analysera de olika ländernas känslighet för olika utifrån kommande störningar, och deras självläkande förmåga inför dessa störningar.

Genom den parallella genomgången av flera länder vinnas många intressanta synpunkter, exempelvis den skillnad som råder mellan länder som England och Japan när det gäller att få det inhemska näringslivet att reagera på de ekonomisk-politiska intentionerna från regeringens sida. Detta gäller också de olika ländernas beroende av utrikeshandelsbalansen och obalansers återverkningar på den ekonomiska politik man ansett sig kunna föra, skillnader i prognosmetoder eller valutakursernas betydelse för den ekonomiska utvecklingen.

Jan Bröms

Instability and Economic Growth är "fylld av intressanta och tankeväckande iakttagelser. Bokens första syfte synes vara att söka vidarebefordra inlevelse i och förståelse för ett problem — inte att redovisa några nya rön varken på det empiriska eller det teoretiska planet."

